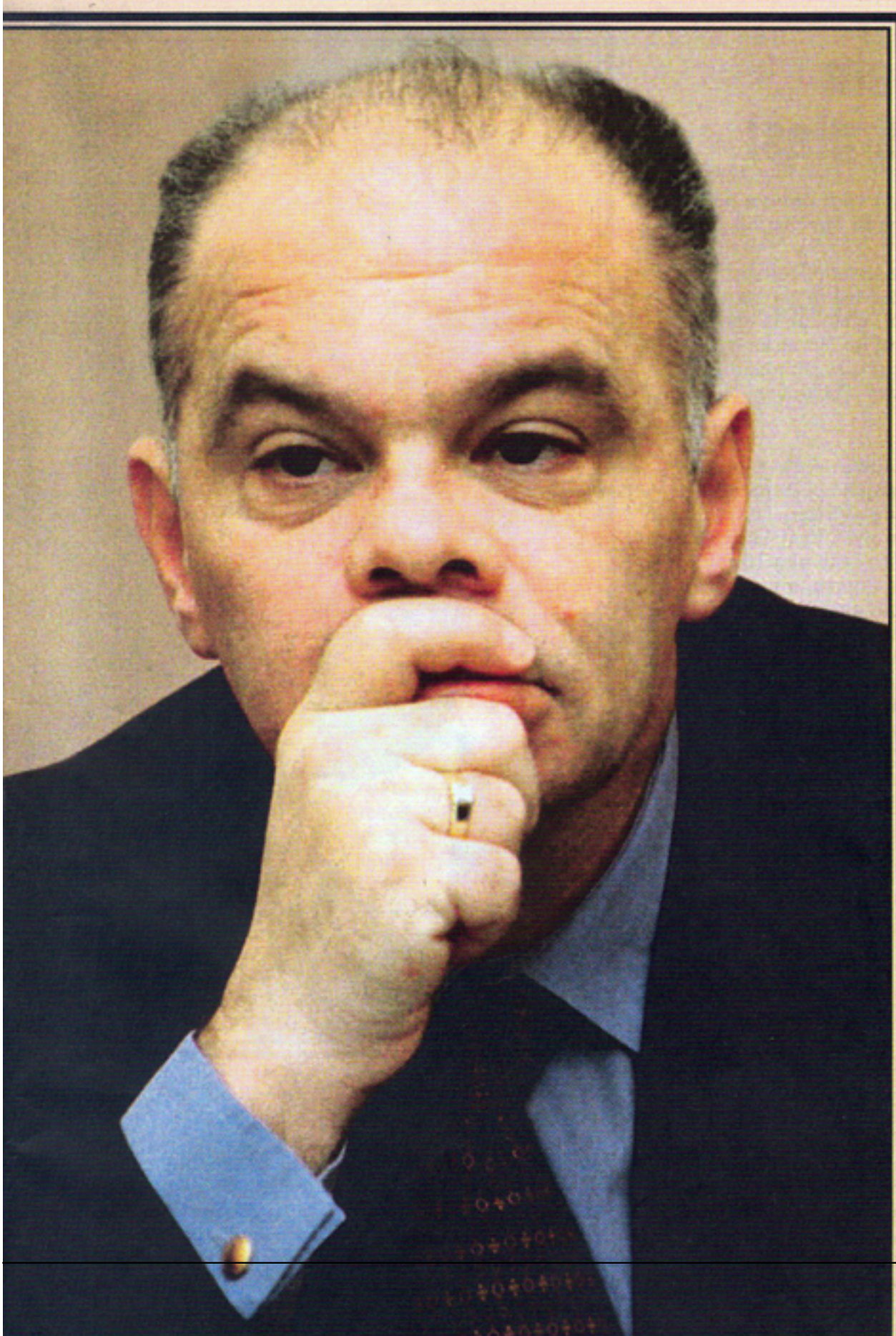
Interviju

dr. Guste SANTIN

HRVATSKA DRAMATIČ ZADUŽE ZEML

Do kraja godine du biti 35 milijarda

Razgovarao
IVICA MA

Dr.
p
el
li
o
li
č
sk
ma tranzicijs

**Prilikom do
nove vlade u
ste na ozbilj
u državi. Ka
sadašnje sta
Sanader i nj
ocjenjuju ga
ičnim, a iz o
ravaju da je
teže i da se
znatno gore
na vlasti bil
vlada?**

Stvari su pril
tavne: ništa s
promijenilo g
ekonomske p
došlo ni do k
jene. Znači,
je vladala u
Račana, vlad
da se ograniči
dan povećava
problem je d
na, a tu je i p
inozemnoga
više ne prihv
njegova pora
promjena koj
izraz autonor
ekonomske p
Vlade ili vlad
su rastuća og
inozemstva t
inozemnoga
definiran okv
moramo djel
ja mislim da
promijen
dvije ili tri g
vidim nikakv

Intervju

Ne znam komu dati glas!

Komu onda dati povjerenje da vodi državu na sljedećim izborima? Sanaderu ili Jurčiću, ili nekom trećem?
Ne znam. Ja mislim da će Sanader pobijediti, ali ne znam komu bi trebalo dati glas. Mislim ako se ovi u SDP ne preslože, uostalom kao i cjelokupna oporba, hrvatska će demokracija izgubiti jer Hrvatska treba jednu snažnu oporbu. SDP bez obzira što mislili, lider je oporbe i, prema tome, korektor vladajućem HDZ-u.

možda i neće dramatično rasti, ali će se smanjivati bogatstvo hrvatske države i hrvatskih građana, a to vam je u krajnjem isto. S jednom malom napomenom koja je zabrinjavajuća, a to je da kad vi prodate tvornicu inozemnom partneru, on postaje vlasnik i preuzima cijelu novododanu vrijednost te očekuje neusporedivo veći prinos nego što iznose kamate na isti iznos kredita..

Međutim, neki vaši kolege ekonomisti imaju nešto pozitivniju ocjenu o sadašnjoj ekonomskoj slici Hrvatske. Takav se dojam može steći slušajući nastupe, primjerice, gospodina Lokina i drugih? Mislim da oni svoju ocjenu temelje na nekim statističkim pokazateljima, primjerice, gospodarskom rastu i sl.
Ne znam točno što su obrazlagali pa ne mogu komentirati. Ali, stvar je dosta trivijalna: ako je za servisiranje inozemnih ulaganja i inozemnoga duga

Recimo nešto o porastu vanjskoga duga i njegovoj povijesti. Znamo da je on pred kraj Tuđmanove vlasti bio oko 10 milijarda dolara, a u toj svoti je bilo naslijeđenoga iz bivše države oko četiri milijarde. Dakle, može se reći da u to vrijeme vlast nije dovela zemlju u dužničko ropstvo, a stvorena je država sa svim atributima, izneseni su rat i obnova.
Tako je, iako je već tada započeo proces rasprodaje obiteljskoga srebra, poglavito glede bankarskoga sustava.

Ako se ne ćemo zadužiti, prodavat ćemo obiteljsko srebro

Tek mirnodopske vlasti su se, dakle, enormno zadužile do današnjih 30-ak milijarda eura . Je li tako moralo biti? Danas se taj problem i ne identificira kao problem. Zašto?
Točno je sve to što se rekli da za vrijeme Tuđmana, ako tako možemo nazvati

ste novinar koji me to pita, ne znam zašto me to nikad drugi nisu pitali dosad. Bit je u sljedećem slikovitom objašnjenju: ako vam darujem automobil, vi *de facto* imate isti učinak kao da ste ga i kupili. Ako vam ga prodam, pak, vi ste ga morali prethodno zaraditi. I

Predug je put stvaranja Hrvatske poštanske banke u jaku nacional
Trebalo je bivši ZAP, današnju Finu, proglasiti nacionalnom kom
bankom.
Drugo, ukinuti institut osiguranje štednih uloga pa neka svaki
preuzme svoj rizik. A za tu banku neka Sabor donese posebni zako
mu država jamči uloge.
Treće, sva javna poduzeća i od države formirani javni instituti te s
građani koji žele razvoj Hrvatske neka stave svoj novac u tu ba
ćemo preko noći domaću banku s 50 milijarda kuna

tek 1998. godine dobila svoj puni integritet kada je vraćeno Podunavlje, a do tada je bilo zapravo ratno stanje. I tada su svi očekivali da će proračun padati, a proračun nije padao. Proračun je ostao tamo gdje jest jer je trebalo obnoviti zemlju pa su i to bili veliki izdatci u proračunu. Međutim, to nije odgovor na vaše pitanje. Pravi odgovor je da Hrvatska više nema obilne inozemne pomoći, da Hrvatska više nema dostatnu proizvodnju i izvoz te da Hrvatska nema više svoje nacionalne štednje. Primjerice, ako je meni potrebno 125 kuna da preživim, a proizvodim 100 kuna, znači da 25 moram uvesti. Tek kad proizvedemo150, a potrošimo 125, moći ćemo realno vraćati te dugove. Ja mislim da je ovo zaduživanje prema inozemstvu dramatično i to se pitanje, ne znam zašto, uopće ne valorizira ni približno na način na koji bi to pitanje trebalo postaviti i na način kako bi se prema njemu moralo odrediti. Danas ekonomisti govore da ne će biti povećanja zaduženja, a ne znam na čemu to zasni-

daju obiteljskog srebra. Međutim, treba reći i to da je prodaja obiteljskoga srebra oportunitet tomu dugu. Da ga niste prodali, vi biste morali povećati dug. Zato nije nevažna kategorija prodaja obiteljskoga srebra kada govorimo o veličini i rastu vanjskoga duga. Ta prodaja bila je nedopustivo intenzivna u prijašnjemu razdoblju, a, na žalost, danas dobiva na ubrzanju.

Osim nekolicine malih, sve su banke prodane. Zašto se ne krene od nekog novog početka pa utemelji nova nacionalna banka?
Već sam o tomu pisao, a i danas smatram da bi osnivanje hrvatske komercijalne nacionalne banke bio veliki i vrlo pozitivan korak.

Hrvatska, na žalost, nije izabrala poput Slovenije autonomni put

Ali, to se kao imperativ nameće već godinama. Zašto Vlada oklijeva?
Ne oklijeva. Vidite da pokušavamo Hrvatsku poš-

bankom. Drugo, ukinuti institut osiguranje štednih uloga pa neka svaki građanin preuzme svoj rizik. A za tu banku neka Sabor donese posebni zakon po kojemu država jamči uloge. Treće, sva javna poduzeća i od države formirani javni instituti te svi hrvatski građani koji žele razvoj Hrvatske neka stave svoj novac u tu banku i imat ćemo preko noći domaću banku s 50 milijarda kuna.

Mislite li da ima političke volje za takvo što?
Ako je nema, ništa od toga. Ja vam odgovaram kao ekonomist. Kad bih bio političar, ja bih to učinio, ne bih mogao a da to ne pokrenem. Ali, nisam političar niti ću biti.

Mislite li da bi takav potez naišao na odobravanje međunarodne zajednice?
Mislim da ni bi bilo pljeska. A možda čak i nečeg višeg.

Ima li Hrvatska izbora oko pristupa Europskoj uniji?
Pitanje je uvijek isto, a

sebi iz bivš
bio čak i ra
prošao… K
počeo rasti,
porno dram
vjerovnici
štošta na u
S druge stra
jedno su ap
azumljivo b
normalno b
ficirati što
srednjoročn
nacionalni
bilo sasvim
na vlasti. Je
uvijek borio
bude razvij
jek borio i
ili Nijemac.
razloga zaš
Hrvat. E, to
brojeva i st
bode. Ako
nemate nik
ma, vi ćete
možete. Tre
ćete trčati j
brže. Ali, a
dan taj *piz*
mogućnost
smanjuje i
momentu v
moći ni po
ka, na žalos
svoj autono
je izabrala
kao subjekt

Interviju

Razumijem Ljubu Ju

Kako ocjenjujete nedavno predstavljenu gospodarsku strategiju SDP-a, odnosno nastup tendenata za premijera dr. Ljube Jurčića i njegov prijedlog da se oporezuje kapitalni do objasnio slučajem nedavne promjene Dukata kada je Luka Rajić uprihodio oko 300 mil država od toga nije imala nikakvu korist?

Dr. Jurčić je dao dosta elemenata tzv. programa, ali tog programa u biti nema. Taj je 'peglanju'. To je stvar koja još nije konačna, a s obzirom na stanje oko gospodina skoro biti dovršena. Kakav će on biti u konačnici, ostaje da vidimo. No, u javnost oporezivanja kapitalnih dobitaka kao sastavni dio tog programa. Prvo što moram u Hrvatskoj počeli strukom prozivati talente ako nađu neki novi porezni oblik, što fiskalni aspekt poreza jedino bitan. U normalnom svijetu ili u ekonomski definiran važnija socijalna funkcija poreza i ekonomski značaj poreza. Tamo negdje od 197 ekonomski značaj poreza je postao dominantan.

Odatle i ta priča o smanjenju poreznoga tereta, posebno na kapital. Kolega Jurčić, kao socijal nije ni mogao reći, a to je da treba snažnije oporezivati dohotke od kapitala u odnosu na doho plaće bi trebalo manje oporezivati, a prihod od kapitala više. Međutim, tu je kvaka 22! Hrvats mnogo radne snage i mnogo nezaposlenosti, a ima malo kapitala i njega uvozi. I ako u toj situ na strani kapitala, možete doći u situaciju da ćete ga imati još i manje. Prema tome, ako idete italnih dobitaka, onda *de facto* umanjujete mogućnosti razvoja Hrvatske koji ni danas ne zado

Kako je s oporezivanjem kapitalnoga dohotka u drugim zemljama?

To imaju neke zemlje, ali imaju i problem prevelike štednje. Ali, druga je priča da se oporezu dobici u roku od šest mjeseci. To znači, ako ja, prvo, kupujem 1. siječnja dionicu i do 30 lipn alni kapitalni dobitci bi mi se oporezivali. Zašto? Da se umanje nepotrebna očekivanja. To je tal. Kad ljudi vide da neka dionica raste, tada pumpaju cijenu pa su sutra očekivanja sve veća podupiru takva očekivanja i tu se razlika između realne cijene i cijene na financijskom tržištu

uopće nije potrebna. Međutim, nama je jednostavno, s obzirom na to kakvi jesmo, nužno da uđemo u EU jer mi smo toliko interesno umreženi da nismo u stanju donijeti zakone koji bi bili u korist hrvatske države a da pri tome ne respektiramo interesne skupine. Evo, vrlo kratki primjer s kojim nikoga neću dirnuti, a to je pitanje lokalne uprave i samouprave. Nitko normalan ne može više braniti tezu da u Hrvatskoj treba biti više od 50 općina. Nema teorije. Mi ih imamo 500, a toliko ih je imala i bivša Jugoslavija. I

I da imate sto milijarda eura, u što biste ih uložili kad svijet nije gladan roba

Tečaj jake kune? Devalvacija bi, a neki ju ekonomisti i političari zagovaraju, pravdajući ju potrebom izvoznoga gospodarstva, bacila u bankrot sve stanovništvo koje je kreditno zaduženo. Slažete li se?

Taj tečaj vam je ista priča kao i priča o ulasku u EU. Godine 1992. Željko Rohatinski i ja napisali smo model kako riješiti tadašnju hiperinflaciju. Imajući u vidu vremensku dimenziju

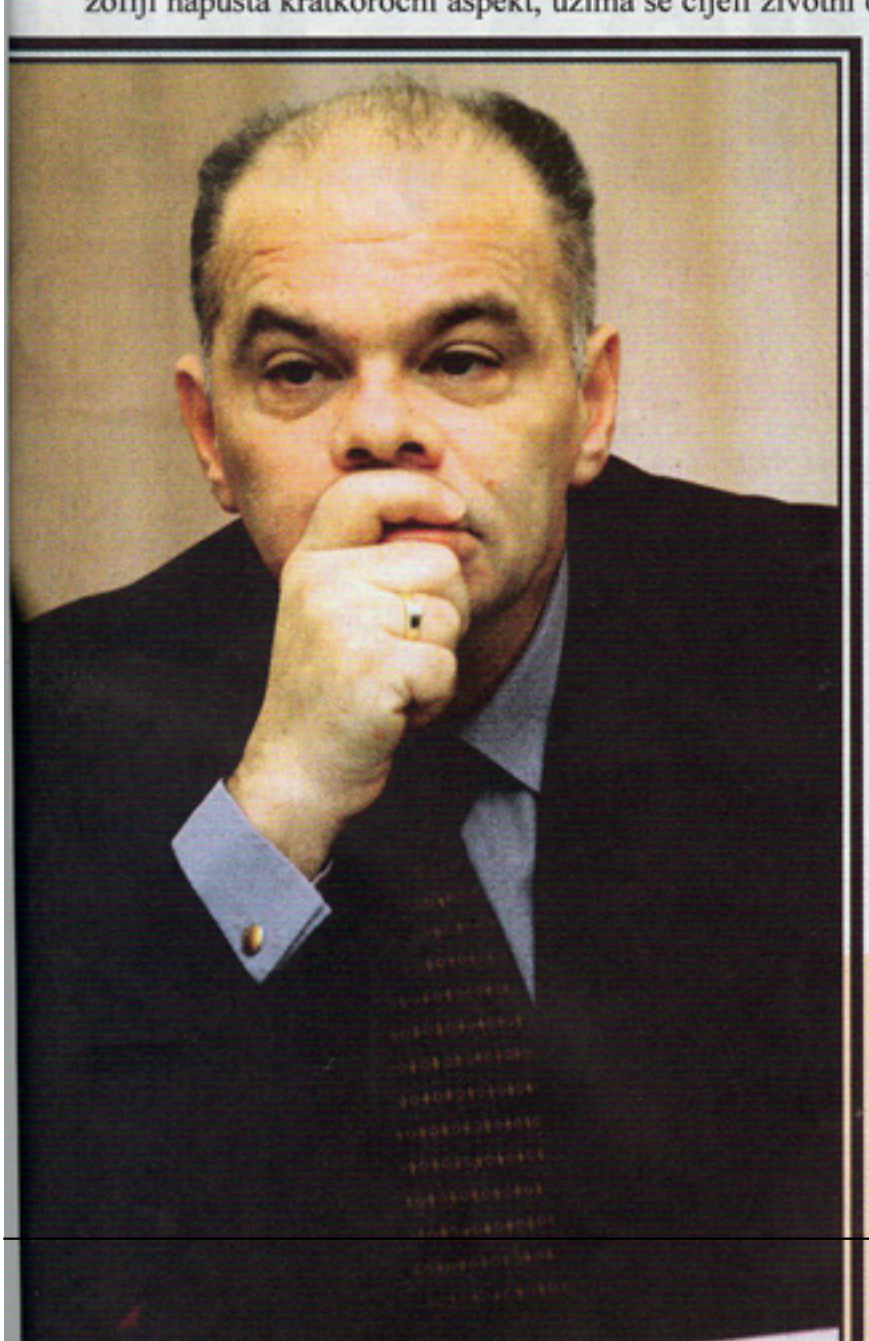
To je stvar koja je u struci poznata, da ne kažem trivijalna. Nema ništa za profesionalnog ekonomista što se tu ne bi moglo shvatiti. Međutim, što smo mi napravili? Kada smo 1993. godine uzeli četiri četvorke za jednu DEM, mi smo *de facto* tog momenta, fiksirajući tečaj, nacionalnu valutu učinili manekenom. Ona ni danas nije ništa drugo nego maneken. Ona je danas samo nacionalni izraz za cijene jer uvijek iza kune stoji euro. Prema tome, danas uglavnom imate sve monetarne odnose u procesu reprodukcije s valutnom klauzulom, a to istovremeno govori o povjerenju u

ali ništa od njegove ide

(pregrijavanje tržišta; baloni…). Dakle, postoji oporezivanje kapitalnih dobitaka, međutim, dugoročn dobitci izjednačuju s kretanjima u realnoj ekonomiji što možemo povezati s veličinom zadržane dobi zadržana dobit je već oporezivana. Nije stvar tako jednostavna. I još jedna stvar je vrlo važna: ako op kapitalne dobitke, što ćete raditi s kapitalnim gubitcima? Gdje je ta priča?

Svi mi ekonomisti smo se blagovremeno odredili glede modela privatizacije, ili smo trebali. Što sam tome, ja sam napisao 1994. godine. Danas potpisujem svoj rad iz te godine. Da se po tome radilo, ne potrebe da se oporezuju kapitalni dobitci.

Naprosto je upitno da se grijesi privatizacije riješe oporezivanjem kapitalnih dobitaka. Inače, svijet u zofiji napušta kratkoročni aspekt, uzima se cijeli životni ciklus. Oni kažu: ako se kratkoročno kapital

vati, povećava se poduzetnički duh, poduz povećava broj radnih mjesta pa će i ljudi k kapitala bolje proći, nego što bi prošli ako pretjerano oporezivali. To je njihova filozo znači da ja baš to sve prihvaćam.

Naime, kao ljevičar, ja apsolutno mislim d između oporezivanja rada i kapitala drama oporezujemo rad što je vidljivo iz tzv. Pot poreznog sustava. Hrvatska danas ima vje potražuju 30 milijarda eura. Hrvatska dana inozemne vlasnike koji raspolažu s imovin 15 milijarda eura. Prema tome, 45 milijard BDP od nekih 33 milijarde eura, znači da obveze prema inozemstvu veće od vrijedn nismo više u mogućnosti da tako olako mi koje ne odgovaraju našim vjerovnicima i n nim vlasnicima.

A ove dugove i ove obveze treba identifici materijalnu osovinu interesa kapital odnos mislim da od onoga što Jurčić predlaže ne ja bih na mjestu Jurčića možda slično reag bih svjestan da od toga neće biti mnogo va moguće to donijeti, a ne promijeniti filozo ekonomske politike. Ovo što Jurčić predla postavlja promjenu filozofije europske pol su MMF, Svjetska banka, WTO…? Razum Jurčića, ali mislim da od toga nema ništa.

proizvesti. Problem je prodati. Moderni marketing ne prepoznaje potrebe potrošača, on ih anticipira što znači stvara potražnju za proizvodnju koja će se tek ostvariti. Na žalost, mi smo iz samoupravnoga socijalizma, a to na žalost i nije bio socijalizam kao

da zatome glad za rob prekomjern Napravili s se nije govo balo govori država je p porezne pri uvezena ro kako PDV-